

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe saptamana: joia si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu banii, prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 34. ANULU XII.

Sabiu, in 30 Aprile 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Astadi in 10 Maiu c. n. nepotendu-se tiene siedintia lunaria a Comitetului Asociatiunei transsilvane, din cauza, ca numai trei membrii ai Comitetului se potura present la siedintia: asi resp. DD. membrii ai Comitetului sunt poftiti, ca la siedintia venitoare, ce se va tine in 7 Iuniu dupa cal. nou a. c., sa binevoiesca a lua parte.

Dela presidiulu Asociatiunei transsilvane.

Sabiu in 10 Maiu c. n. 1864.

Proportiunea poporatiunei, possessiunei si a darei intre natiunile ardeleni.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Acesta este cuprinsulu articolului mentionatu, pe care credemu a-lu fi tradusu sincere, ba nice erorea din calcululu ingineriului Mersich, la care in textu pune 2 milliune in locu de 3 milliune, nu l'amu schimbatu; seu de suntu sminte in traducere, ele au purcesu din convingere, cumca asi, ear nu altmintro debuie intielesu.

Articululu nu este nice de catu favoritoriu Romanilor, ba nu este nice dreptu pentru densii; totusi suntemu de parere, ca are mare interesu pentru Romani, din care cauza suntemu cu multamita recunoscatore pentru corespundintele H. H., deorece calcularea Domnialui ni-au fixatu unele puncte de plecare pentru totdeun'a; acestu castigu este cu atatu mai mare, cu catu este mai cu anevoia a face astfelu de calcule, ori a le pote censura si controla, descoperindu alte date totu din fontanele, din care suntu scose, fiindca pentru de acumu ne este cu nepotintia a ajunge la acele fontani si a ne face noi de noi calculari drepte radimate pe date positive.

Punctele fipsate sunt:

1. Cumca possessiunea seu proprietatea de pamentu a natiunei romane in Ardelu si partile desmembrate: a) la nice o templare nu pote fi mai mica de 3,543,953 jugere productive, b) cumca pote, si in fapta este mai mare de atata.

2. Cumca possessiunea seu proprietatea magiaro-secuia de pamentu, a) nu pote fi la nice o templare de 5,446,317 jugere productive, b) cumca pote, si in fapta este mai mica de atata.

3. Cumca proprietatea de pamentu pe partea Romanilor, este calculata: a) singuru numai pentru 2/3 parti a Romanilor desjobagiti in comitate si cele doue districte Fagarasiu si Chioru, b) pentru 2/3 a Romanilor din fundulu regiu, care se vede din aceste cuvinte: „De mitan a szászfoldon is kevesebb oláh földbirtokos van, mint szász, úgy itt is, mint a megyéknél vettem volt fel, csak két harmadát vehetem úgy mint földbirtokos” — ipsissima verba, — c) pentru possessoratulu, adeca nobilimea de sange romanescu, este calculata 1/10 din acea catatime de jugere, care a ramasu, dupace a subtrasu din 9,985,967 productive, partea care au dat'o Romanilor si Sasiloru.

4. Cumca nu s'au calculatu pe partea Romanimeii a) din fostele doue regimente de infanteria si din fostulu regimentu de hussari de granitia, b) pe partea Romanilor, cari locuiescu si possuadu pamentu in cetati, oppide si locurile taxale, c) pe partea clerului, respective a parochieloru greco-unite, si a bisereceloru unite, nice baremu unu jugeru de pamentu, care tote bine suntu possessiuni curatu romanesci, d) nice domeniulu metropoliei dela Blasiu, nice alu seminariului dela Cutu, pe care nu potemu crede, ca sa le fia cuprinsu in acea 1/10 data nobilimei romane; pentruca nu se potu numera intre acea possessiune; nu suntu calculate la proprietatea romana.

5) in proprietatea de 5,446,317 lasate natiunei magiaro-secuie, este computata a) intrég'a possessiune de pamentu, din dominiile fiscale Ardeleni, b) tota possessiunea roma-

nesca de sub punctulu 4. c) tota proprietatea de pamentu a Armenilor, strainiloru si Evreiloru, macarea pe aceste poporatiuni le-a subtrasu din numerulu locuitoriloru Ardealului de 2,200,000, d) si tota possessiunea de pamentu a totoror episcopieloru, bisericeloru si instituteloru neromane, din tota tier'a.

Candu articolulu de fatia aru fi unu simplu operatu statisticu, fara alte tendintie, n'amu ave nemic'a incontr'a densului, ori ca i-amu descoperi scaderile singuru din punctu de vedere statistico-scientificu; elu insa are tendintia polica, cu scopu, de a legitimá nasuintiele opuse celoru romanesci, care se vede din urmatoarele cuvinte a le articolului: „Sok helyről fel lévő szolítva, hogy mi módon lehetne az Erdélyben lakó három főnemzetek földbirtok-orányát megtudni”, ear mai la vale se vedu aceste dise: „Ezt is csak azért teszem, hogy mitán tőlünk Magyaróbtól mindent el akarnak vonni, legalább lássák, hogy anyagilag iőbbet bír a magyar és székely nemzet magára, mint a többi nemzet egyetemesen”; deci aceste sire nu lasa nice o indoiea mai multu despre scopulu articolului. Deci deca scopulu acestui articlu statisticu este, ca sa legitimeze si escuse tendintie politice a le natiunei magiare si ale celei secuiesci in Ardealu, incontr'a tendintieloru politice ale natiunei romane si sasesci, apoi avemu totu dreptulu de a pretinde: ca operate statistice, eulise cu scopu politicu, sa nu cuprinda in sine nice unu jugeru de pamentu mai multu, decatu intr'adeveru si in fapta possede cutare natiune.

Amu fi trecutu cu tacerea si preste acestu articlu, precum amu facut-o cu alte incercari de soiulu acest'a, care fusera date mai antiertiu publicitatei, fiindca eramu convinsi, cumca ori cine le va lua a mana, usioru va cunosce, ca nu suntu cualificate de a pote basa ce-va pe densele. Altfelu insa sta lucrulu cu articolulu de fatia; acest'a dupa intocmirea sea, si dupa imbracamintea, sub care ese in publicu, este cualificatu de a pote seduce si a da indreptariu convingeriloru aceloru barbatu, cari stau in fruntea afaceriloru politice natiunale romanesci si sasesci; adeca pe cei d'antaiu de a-i abate dela partinirea drepteloru tendintie romane si sase, ear pe cei din urma, a-i face si mai infocati in aperarea nasuintieloru romane si sase, ba chiaru de a-i aduce in perielu, de a se opune si la acele nasuintie magiare si secuie, care suntu drepte si vrednice de tota partinirea, vediendu ca pe partea cestoru din urma se folosescu argumente, scose din possessiunea de pamentu, carea intru adeveru nu este nice magiara, nice secuiesca.

Deci dar parerea nostra este aceea: ca sa se subtraga din possessiunea de 5,446,317 jugere: 1) teritoriulu districtului Naseudu, ca proprietate romana, — teritoriulu comuneloru si alu locuitoriloru fosti militari in regimentulu I. de granitia, si alu partii romane din fostulu regimentu de husari, care, afara de Racostia, este proprietate romana, — Proprietatea de pamentu, care se tine de bisericile si parochie unite in Ardelu si partile desmembrate, — proprietatea de pamentu a locuitoriloru romani prin cetatile, orasiile si locurile taxale din comitate si scaunele secuiesci, care tote adaugendu-se la possessiunea romana de 3,543,953 jugere, se va vede de locu, cumca proprietatea de pamentu romana trece multu preste 4 milliune jugere, adaugendu-se si domeniulu archiepiscopescu si alu seminariului din Blasiu.

2. Sa se subtraga tota proprietatea de pamentu a dominieloru fiscale, care nu este iertatu a se pune in cumpen'a nice uneia din natiunile ardeleni.

3. Sa se subtraga proprietatea de pamentu a Evreiloru, si strainiloru, dar anumitu proprietatea natiunei armenie, care este multu campanitoare, precumu suntu adeca teritoriile cetatiloru I. r. Gherl'a si Ibasfaleulu cu dominiile care le pos-

sedu, și care nu sunt proprietate magiara, nice secuieșca, precum nici cele multe moșii, ce facu proprietatea mai multor familii armene în toată țeara. Această subtragere o prețindem cu dreptu atât mai mare, cu câtă că H. H. au luat de basă la calcularea sea, operatele dessarcinării, și darea pământului; deci dar cine nu vede, câtă de multă a debuit să imultiacă în modulu acestă proprietate magiara și secuieșca, computandu totu pământulu în partea lor, câtă compete după summa de dare, care o suppoarta, proprietatea română de sub 1), cea fiscală de sub 2), proprietatea armână de sub 3), precum și proprietatea de pământ a episcopiei catolice transilvane, a capitulului și a celorlalte institute pie și scolastice, atât catolice, câtă și de alte confesiuni! —

Convingerea noastră mai încolo este aceea: că, cându se elaborăza statistică posesiunii de pământ spre scopuri politice pentru națiunile ardelen, să se lasă afara din calculu toată proprietatea de pământ, care nu privește pre indivizii fiecărei națiuni, că părți întregitoare genetice, prin urmare, că să rămână afara din calculu atât domeniile fiscale, câtă și cele episcopale, ale institutelor, bisericilor etc. calculandu-se toate aceste proprietăți fiecare pentru sine, că persoane morale căroru competu drepturi politice că atari, ear nu că naționale; — în Ardélu unde religiunile sunt factori politici pentru sine (recepte), se pôte cere acestă cu totu dreptulu, pentru că numai astfel se pôte sci faptică proprietate areala a fiecărei națiuni. —

Este fapta, cumcă națiunea secuieșcă că națiune politică nu voiesce a fi ună cu cea magiara politică; deci dar este pre firescu lucru, că posesiunea de pământ secuieșcă să nu se amestece cu cea magiara, ci să se calculeze diferita pentru sine, fiindcă numai în modulu acestă se pôte cunoște faptică posesiune de pământ a celor patru națiuni politice (recepte) în Ardélu. —

Ear până cându nu se va face acestă, că să ne potemu convinge de contrariu, noi Românii vom crede și vom dice fără incetare, cumcă noi avem mai mare proprietate de pământ în patria, fatia cu fiacare națiune, prin urmare noi dăm mai multă dare, portăm mai multe greuminte etc., dar cu toate acestea, nu prețindem mai mari și mai multe drepturi, ci numai — egale. —

Acea impregiurare cumcă corespundentele H. H. cându imparte proprietatea după numărul sufletelor, face atât din Românii desjobagiți, câtă și din cei din fundulu regiū pe câte $\frac{1}{3}$ parte proletari, negandu-le toată proprietatea de pământ, o supunem simpliment la judecată publicului cetitoriu, care cunoște referințele de proletariatu în Ardélu, și scie, cumcă apropoziție, Românii că cei mai numeroși, au totuși cel mai micu număr de proletari, și cumcă proletariatu se incubăza cam prin cetăți și orășe. — (Capetulu va urmă.)

Inca unu cuventu în privința industriei.

De unu timp încôce cetim mereu la articuli atingători de starea financiară a țerei noastre, și vedem o gramadă de proiecte îndreptătoare de acea misera stare, în carea ne aflăm. Audim de toate părți tângiri asupra grelelor contribuțiuni și asupra luxului, care grăsează și care au început a se veri până și în clasele inferioare a le societății noastre, ba mai citim iarasi în K. K. o modestă parere a unui corespundinte din Mező Bandu, în care ni se face propunerea a me întorci iară la pânurile și manufacturile, ce se potu produce în familii s. a. m. d. p.

În adevăr, că deca cetim în Omeru, cum Andromache femeia ducelui din Troia Hectoru tiesea la război; deca vedem astăzi producându-se pe scena câte o drama clasică antică și vedem pre Clitemnestra în purpură și pre fiia acesteia Electra, torcendu cu fusulu din caiern și deca mai citim că eutare și eutare consorta a cutărui și cutărui cesare Român facea cu mânele ei auguste togă etc.: este ceva rapitoriu și pentru nescine cu o fantăzie poetică și corumpătoriu, încâtă s'arū cugetă strapusu în o aurea aetate, cându sociă s'a cu delicatele ei manutii arū resucii firele, care se fia mai târziu tiesute în unu vestimentu pentru trebuința iubindului ei barbatu. Dar acele timpuri au trecut demultu, și lumea nu va să scia decătă de „progressu.“ Astăzi mășinele cele multe au maturatu classicitatea antică, și astăzi ducessele, princessele, ba și contessele și baronessele nici atâtă ostentă nu-si mai iau, că să meargă în depozitele fabricelor în pravali, că să dea bani gata pe ele. Acestă o facu numai damele și în genere femeile din clasele mai jos decătă cele pomenite, căroru deca amu avea să le observăm ceva în privința acestă, arū fi numai, că pôte cercetăza prea de multeori aceste depozite, fatia cu referințele noastre, numai absorbitoare de bani.

Eata dar la care modestă observațiune ne-amu restringe, fără de a fi asiă de crudeli, că să ne condamnăm întregu seculu frumosu la toate maltrătarile, câte li le potu oferi cānep'a, inulu și alte de felulu acestă dela smulsu, topitu, spalatu, meliatu, periatu și toate câte mai vinu de a se face panacându devinu vestimente, — pentru că trebuie să cugetăm și la impregiurarea, că cu toate acestea pentru incaltăminte și alte multe trebuințe totu nu amu castigă multu. Nu potemu dar subscrie propunerea din Mező-Bánd, că unu ce scapătoriu de calamitatea financiară, chiar și pentru că ne temem, că de s'arū și apucă vrecățiva a o practisă, arū fi numai unu ce efemeru. Tierile apusene a le Europei, unde classicitatea mai susu pomenită de multu nu mai există nici în popor, nu ducă atâtă lipsa de bani, de și pōrtă vestimente mai fine; dar causă e, că acolo e împartită activitatea, lucrulu mai bine decătă la noi, și din causă că au industria. Nu ne rămâne altă decătă să începem de nou a pledă pentru radicarea industriei; a pledă de nou pentru procurarea totor mijlocelor favoritoare industriei, cu unu cuventu pentru de a pune poporulu în pozițiunea de a castigă mai multu, spre a-si pôte implini toate recerincițele de astăzi.

Cându industria arū fi radicata, o parte a populațiunei producătoare de materii crude le arū liferă industriasilor pentru bani. Industriasii arū liferă iarasi produsele lor parte deadreptulu celor ce au trebuința de ele, parte neguțatorilor, cari din a două mână le liferă celor ce au trebuința totu pentru bani. Dar pînă la această încă câte brație nu mai trebuie ocupate, cari prin ostentă lor iară castigă bani? câte capacități nu se potu remunera încă parte prin invențiunile spre usurarea producerei, fia a materiilor crude, fia a produselor artei și industriei; parte pentru inteligința dirigere a mășinelor inventate spre togmă menționată a producere mai înlesnitoare.

Ei! daru cum să se pună toate acestea în picior, cându ne lipsesc banii, după cari ne svercolim în atâtea feluri și nu i potemu afla? Mosiulu Adam de siguru nu au capetatu capitalu în bani, dela care să-i fa ereditu stranepotii lui, ci elu au priimitu aceea ce ni-au rămasu și nouă: natură, în care ne aflăm și noi, cu toate produsele ei. Acei stranepoti cari au invetiat a folosi bine aceste produse ale naturii au prăsit capitalu, pe care înmulțindulu s'au înmulțitu și reșisite de lipsa pentru trebuințele lor, cu cari au înmulțitu apoi atât capitalulu, câtă și celelalte requisite pentru o nouă înmulțire a capitalului. (Va urmă.)

„Sürgöny“ despre politică a Magiarilor și Securilor.

„Sürgöny“, fōi'a oficiosa din Pestă, — și da silinția, că să convingă pre Magarii și Securi din Transilvaniă, că politică lor de pân'acumu fatia cu dietă a fostu gresită; le impută de nou, căci n'au intratu în dietă în anul trecut, și-i svatuiesce, că, cunoscându-si erōrea, să si-o îndrepte, mergendu de aci 'ncolo mână 'n mână cu celelalte naționalități transilvane și intrandu în dietă, ce se redeschide în 11/23 Maiu. Să parasēscă, dice, politică de pân'acumu, politică pasivității, carea Magiarilor și pân'acumu li-au adusă atâtă nefericire, și carea, de nu se voru lasă de ea, le va aduce în fine perirea totală. — Spre întărirea assertului seu aduce unu citat din scrierile lui Ștefanu Szechenyi din 1846, unde acestă descrie în câte-va trasuri politică lui Franciscu Deák. Szechenyi dice, că nu cunoște alu doilea individ cu atâtă patriotismu că Deák; și diplomatia lui arū fi escelentă, deca arū fi Ungaria o țară de sine și pentru sine; dar deorece cestiunea Ungariei trebuie privita din punctulu de vedere alu imperiului austriacu, ceea-ce Deák nu face, pentru aceea politică lui atâtă o afla de stirba și de manca, încâtă totu ce s'arū zidi pe ea, mai curendu ori mai târziu, dar ore-cându de siguru, arū trebui să se ruineze și să se sdrobēscă. —

Ni se pare însă, că svatulu lui „Sürgöny“ nu va afla primire. Din pregătirile de pân'acumu cel puțin asiă se vede, cu toate că și în Guberniu alu țerei a staruit și staruiesc cu energiu pentru intrarea Magiaro-Securilor în dietă, ce arū a se reîncepe în curendu.

Să b i i n în 29 Aprilie. (Dietalu.) Tocmai citim prin foile vieneze între scrierile personale, că Esc. Șea Presedinte Guberniului regiū transilvanu, Conte de Crenneville a trecut prin Viennă, pentru de a se duce la Gaștein la cură. Sanetatea distinsului barbatu din nefericire se vede a fi cam siubredă, și asiă pentru restaurarea ei se pare că va fi de lipsa timpu mai îndelungatu și abținere dela lucrurile oficiale. Deca potemu crede unei sciri din Viennă; ba pôte mai curendu din Sabiu, ce o aduse de curendu

„Presse“, apoi comissaru regescu s'aru denumi Esc. Sea Vicepresedintele gubernialu, d. Ladislau Vasiliu Popp, pre care corespundintia amintita lu numesce unulu din cei mai rezoluti reprezentanti ai partidei române, credincioșe constituției. (Noi scimu, ca Românii nu că partida, ci că totalitate s'au declarat pentru constituție în conferința națională din anul trecut.)

Fagarasiu in 7 Martiu 1864.

Cu bucuria me supunu la scrierea acestor rendurele, și această bucuria o simtu eu, și trebuie să o simtia totu Românulu bine cugetatoriu. Dômn'a Mari'a Branu de Lemény, consôr'ta dlui Capitanu supremu alu districtului nostru, petrunsa de spiritulu tempului și de zelulu și iubirea, ce păstrează în peptulu seu de mama și fiica româna către fiii națiunei, petrunsa și insuflită de chiamarea, ce o pretinde în momentul de fatia națiunea dela toti fiii și dela toate fiicele ei adeverate, inspirata de cerintile tempului, și-puse toate silințiile, a începe temeiulu unui fondu pentru ajutorirea juristilor lipsiti de mijloce din Districtulu Fagarasiului. Acestu începutu se va realiza prin tinerea unui „Maialu naționalu“ în 3/15 Maiu a. c., pentru care s'a transmis bilete de invitațiuni în toate părțile Transsilvaniei, Ungariei și Banatului, apoi în Bucovina și București. Deci sunt rogati toti acei fii ai națiunei, cari au primit bilete de invitațiune, a le împarti între fiii zelosi, cari suntemu convinși ca nu-si voru retrage denariulu lor dela această întreprindere națională, de care se poate dice, ca că în țier'a Oltului nicăiri aiea nu este lipsa.

La acestu maialu se voru tine declamațiuni în onorea dî-lei, din partea mai multor tineri juristi etc. Voru lua parte toate comunitățile din Districtu prin reprezentantii lor, și căti locuitori voru dorî a se bucura de această serbatore națională.

Totdeauna ne-amu bucură premultu, deca stimabili Domni și dōmne invitati nu numai aru contribui, dară ne-ară și onoră cu presentia Domnelor Sele.

Ce tine de înmulțirea acestui fondu, dōmnele și damicelele române din Districtu voru fi rogate la tempulu seu pentru gătirea unor lucruri de mîna, care dându-se în loteria voru sporî, apoi se voru da mai departe concerte, baluri, etc. și asiă suntemu convinși, ca spriginindu întreprinderea nobilei dōmne, și fiindu mai pasatori decatu în trecut, vomu face aceea, pentru care posteritatea ne va binecuvânta și dincolo de mormentu.

I. C.

Saschizua trei'a di de Pasci, 1864.

Astadi pela 11 ore dându-se semnalulu cu clopotulu celu mare, se adunara toti elevii și elevele în număr de 83 în școl'a noastră de aici gr. or., și fiindu ca aci eră loculu pre'ngustu spre a cuprinde mulțimea elevilor și auditorilor, ne duseram cu totii în s. biserică, unde se tinu esaminarea ambelor despartiaminte sub conducerea P. Protopopu Z. Boiu. Cîndu intră P. Protopopu cu mai multi preoti și invetatori de prin-pregiurulu nostru, cari toti venisera, că sa veda rezultatulu examenului nostru, precumu și metodulu aplicatu de invetatoriulu nostru D. C. Rolbeanu, și primirăm cu acclamațiuni, și apoi numai decatu standu cu totii pe picioare, elevii cantara rogaciunea înainte de școlă „Bine esti cuventatu Christose Dumnedieulu nostru,“ și dupa ast'a numai decatu începura a se 'ntrebă elevii din despartimentulu I. și apoi din II. Elevii cu totii respunsera la toate întrebările, ce li se propusera, foarte respicatu și pe neasceptate, încatu pre toti auditorii i cuprinse viua placere, cumu acesti elevi asiă micuti au propasitu asiă departe cu invetamentulu, în restimpu asiă de scurtu de 7 luni. — Dupa ce se 'ntrebă elevii din toate studiile, intonara cântările S. Liturgii și nisce poesii naționale, cu melodia foarte placuta, încatu din ochii multor ascultatori vedeai curgendu lacrimi de bucuria, vedindu ceea-ce n'au mai vedutu la noi. Examenulu se fini cu „Fia numele D-lui binecuvântatu de acum și pâna 'n vécu“ și cu unu cuventu alu Dlui Protopopu, în care laudă diligența și portarea invetatorului în și afara de școlă, laudă pre elevi, ca s'au purtat asiă de cu cuyintia și au cercetat asiă de regulatu școl'a, că nici odata aici la noi, imbarbată pre parintii, că și pre venitoriu sa-si tramita regulatu pruncii la școlă, căci numai asiă-si va pote implini invetatoriulu misiunea sea cea mare, și numai asiă ne vomu poté ajunge scopulu și tint'a, la care nadiuimu cu totii; apoi provocă pre poporu, că sa faca cas'a pentru invetatoriulu, că sa nu mai fiasilitu a umblă dintr'o casa 'ntralt'a, și sa repareze școl'a, căci nu-i corespunditoare pentru atâti'a elevi etc. — În fine, noi poporulu român de aici avem santa datorie, de a aduce profunda multiamita publică atatu d. Consiliaru de școle dr. P. Vasiciu, cătu și d. prof. Z. Boiu pentru ca ni-au recomandat de

invetatoriulu pre unu tineru asiă zelosu, care se consacră cu totdeadinsulu misiunei se și care diu'a noptea se straduiesce pentru cultivarea fiiloru nostri. — La examenulu nostru ne imbucurara și onorara cu presentia și O. D. Parochulu evangelicu Binder, precum și dd. invetatori evangelic de aici.

Ioann Sianta, Inspectoru scolaru.

K. Vasiárhely 18/30 Aprile 1864. Pre Onoratu Domnulu Redactoru! De trei ani, decându me afflu și eu staționatu în K. Vasiárhely împreună cu batalionulu Baronu Kellner Nr. 41., supt alu căru stindartu și eu slujescu, vedu revn'a ce are curatorulu de aci, D. Ioann Francu pentru S. Biserica de aci, care sta numai din 2 familii, lînga care și noi soldatii, cari cea mai mare parte ne tinem de religiu-ne ortodocsa gr. or. din Bucovin'a, și cari nu remaseram nici odată nemangaiati în cele sufltesci, ci vedem ca în toate dominecile și serbatorile se face domnedieșe'a slujba pe rendu prin preoti din Orasiulu Breticu, cari pe lînga preaputînu venit, ce se da, pentru vre-o 2 holde, singuru pe spesele suslaudatulu curatoru, se ostenescu cale de 2 miluri și mai bine. Acumu dela 28 Aprile pâna 2 Maiu c. n. inca au fostu Preotu, prin care neamu impacatu cu Domnedieu. — Nu pot trece cu tacerea a nu aminti, ca totdeun'a, la invierea și aretarea Domnului s'au facutu parada militara cu salvele obicînuite, spre marirea lui Domnedieu, și spre mangaierea noastră, pentru care aducem recunoscintia dlui curatoru I. Francu, că unu'a, ce mai multu multu pentru noi se ostenesce și cheltuiesce, și nu lasa că sa remanem negrijiti și nemangaiati în cele sufltesci.

Unu soldatu bucovinenu.

Varietati și noutati de di.

(Școl'a noua în Sabesiulu satescu.)

Conclatienii nostri Sasi serbara în 15/27 Aprile în Sabesiu o serbatore frumoșă națională-bisericăscă: punerea petrei fundamentale la o școlă reală și populară. Festivitatea se 'ncepă cu rogaciuni și cântări religioșe în biserică, apoi merse numărós'a adunare la loculu destinatu, unde zelosulu directoru alu gimnasiulu micu, d. F. W. Schuster (cunoscutu și Româniloru prin ocuparea cu limb'a și cântecete nostre populare), rosti o cuventare în adeveru dēma de festivulu momentu, ear parochulu C. Mauksch o rogaciune intima și profunda, dupa carea apoi urmara ceremoniele îndatinate. Simpatiotii nostri din Sabesiu, — o mîna de ómeni, dar tari prin unitate și cugetu credinciosu cetatienescu, — facu lucruri mari și minunate, radica monumente ale spiritului și activității lor, cladescu palatie Museloru: pecandu noi, cei indoiti și întreitii la numeru în acestu tinutu, nici baremu o școlutia centrală nu avem! —

(Contribuțiunea cetății Vienne'a.) În patrariulu celu d'antău alu anulu curintē se încassara de oficiulu perceptoralu din Vienne'a: dare de pamentu 15,827 f., dare de chir'a caselor 1,968,746 f., dare de castigu 481,620 f., dare de venitu 977,341 f., laolalta 3,443,634 f. și adause 1,072,980 f., preste totu dară 4,516,614 f. În Aprile a. c. s'au încassatu cu totulu dare 1,432,418 f. cu 192,454 f. mai multu decatu în Aprile anulu trecut, — testimoniū invederatu despre crescerea Viennei. —

(Magiari romanisati.) Cătu de arogante pot fi foile magiare în aserțele loru privitoare la națiunea loru fatia cu alte națiuni, despre această ne da o probă nouă „Kol. Közlöny“, care pune $\frac{1}{2}$ millionu numerulu Magiari-loru și Secuiloru din Transsilvani'a, cari acum vorbescu romanesce. Scimu și noi, ca sunt unde și unde grupe, unde Magiarii vorbescu ori jumetate ungureșe și jumetate romanesce, ori de totu romanesce, precumu sunt iarasi tinuturi, unde Românii vorbescu unu astfel de jargonu; dar nici de o parte, nici de alt'a nu poté fi vorb'a de jumetati de millione. Comitatu Hunedorei, dupa această alegatiune, aru constă cea mai mare parte din Magiari, ce vorbescu romanesce (auditi!); mai aseme. nea și comitatu Turdei, Clusului, Dobăcei și Solnoculu dinlauntru. Spre argumentare aduce K. K. numele de familia: Ardányi, Borodi, Bors, Dorgo, Fogarasi, Huszar, Kurucz, Zoltan etc., care sunt legate cu numele de botezu Axentiu, Gligoru, Sofroniu, Georgiu etc. Argumentarea se vede îndată cătu e de clatinatōre; pentru ca a trecut cu vederea două împregiurări foarte momentōse la numele ardelen: un'a, ca domni de pamentu, cea mai mare parte Magiari seu magiaroni, au magiarisatu numele cele romanesce ale jobagiloru lor, alt'a ca professorii magiari au magyarisatu sistematicesce numele școlariloru sei romani, seu celu puțin le au schimonostit, și astfel s'a facutu din Pop'a Papp, din Sielaru Nyerges, din Pitarulu Suto din Cădea Kendi, din Fagarasiu Fogarasi, din Dărgu Dorgo, din Campeanu Mezei, din Căteanu Kulfalvi și preste totu cele

terminale în „canu“ s'au prefăcut în „i.“ Va să dăca, nu atât a s'au romanisat Magiaro-Secui, cât a s'au magiarisat nume romanesce, — ceea ce acum iar Magiarii o folosesc, pentru de a trage rezultate în favoarea lor. Magiarii voru să se 'm-multișcă pentru ori ce prețiu, și mira-te-vei, de nu vei auzi preste puțin vorbinduse fără știința prin diuarele lor de unu „popora magiaru cu limba română.“ Ce paguba, ce nu pot face că Deucalionu și Pyrrha din metamorfozele lui Ovidiu, cari facura oameni din petri. Tendința acestă sta'n legătura cu aceea, ce o demasca atât de bine stimatul nostru corespundinte prin articolul: Proportunea populației etc. ce-lu aducem în fruntea foii de astăzi. —

(Resbunarea unui redactoru.) Ministrul Serbiei oprise pentru tota Serbi'a diuarele serbescu din Novisadu „Serbski Dnewnik“, că unu organu inamicu regimului și poporului serbescu. La câteva zile scși redacțiunei unu telegramu dela insusi principele Michailu din Serbi'a, prin care acestă cere ai se tramite și mai departe fôia numita. Dar redactorulu răspunse totu prin telegramu, ca nu pôte, de ôre ce diuarele e opritu în tota Serbi'a, prin urmare și celui d'antâiu cetățianu alu Serbiei, adică principelui. —

(Garibaldi în Londr'a.) Despre distincțiunea, ce se făcî lui Garibaldi în Londr'a, ne putem face o întipuire între altele și din aceea, ca 467 deputațiuni se rogaseră a fi priimate de Garibaldi, ear rogăminti din partea Dameloru pentru câte o buclă de peru, incurseră 267,000. Bietulu Garibaldi, să ți-lu omôre cu omeni'a! —

Pap'a Pius IX s'a nascut în 7 Maiu 1792, și asiă e de 72 ani. —

Archiepiscopulu gr. cat. Litvinovicz din Leopole (Lemberg) se instală în 5 Maiu cu mare festivitate în biseric'a s. Georgiu. —

(Denumire.) Din Croați'a se scrie, ca Cancelarul aulicu croaticu Mazuranics se va retrage dela postulu seu și va intră în consiliulu statului, ear urmatoriulu lui va fi Ozegovics. —

Resultatul bazarului dameloru din Pest'a, făcutu în favoarea lipsitiloru din Ungari'a e: venitu curatu 23,660 f. 2 xr., care suma comitetulu dameloru o și împarti între 10 comitate mai lipsite și comitetulu pestanu pentru împartirea de pâne la cei asupriti de fômete. —

(Translatoru românul la Canc. aul. trans.) D. Iosifu Galu, Accesistu la Canc. aul. trans., e denumitu translatoru pentru limb'a română.

Prospectu politicu.

Cestiunea armistitiului se pare că n'fine totuși se va aduce la o decisiune, de și nu finală, totuși multiamitôre deocamdata pentru toate părțile. Poterile germane, iritate prin pretensiunea Daniei: că ele să n'ceteze cu dusmaniele, ear ea să continue a 'acuiă porturile germane: acum dupăce forțat'ia Friderici'a a n'ceputu a se destrui (strică) prin armatele aliate și dupăce ducele supremu Wrangel au impusu lăției o contribuțiune grea de 650,000 taleri, prin care să se despăgubescă poterile germane pentru pagubele făcute negociului marinu germanu din partea Daniloru, pôte ca se voru învoi la condițiunile de armistitiu propuse de poterile neutrale. În ședința din 4 Maiu c. n., candu veni la desbatere cestiunea destrucțiunei Fridericiiei, plenipotentiele daneșu K r i e g e r sa fia vorbitu fôrte cu focu asupr'a poteriloru germane, imputandule „cele mai malitioșe intențiuni față cu Dani'a cea cătu se pôte de placabilă.“

Cătu pentru escadr'a de năi austriace, ce e destinată a merge în marea medinoptială, aceea în 4 Maiu a sositu la Hamburg; de va merge însă și în marea resaritenă, nu se știe de sigur; regimulu englesu a declarat în parlamentu, ca escadr'a englesă numai atunci va esi, deca Austriacii voru intră în marea resaritenă; de altminteră instrucțiunile de lipsa sunt date marinei pentru ori ce casu. Se întielege de sine, ca îndată ce flot'a englesă aru atacă pre cea austriacă seu prussăscă, plenipotentiatii Austriacu și Prussu ar parasî conferințele.

Din Greci'a înregistrăm o schimbare a ministeriului. la cărma se afla partid'a moderată: Balbi Presedinte, Aggerino pentru interne, Papazaferapulos pentru justiția, Zimbrakaki pentru resboiu, Canaris pentru mariua, Caligas pentru esterne. — Armata englesă din insulele ionice se va retrage în 3 Iuniu.

În Itali'a, în urm'a caletoriei lui Garibaldi, iara ferbe mai tare; Ministrulu de interne a declarat în camer'a deputatiloru, ca nu pôte espune planurile regimului față cu Garibaldi, pâna cându nu va ști anumitu, ce vrea Garibaldi și partida lui.

Franci'a, punendu la reserva militi'a, alu cărei servitiu se gata în anul 1864, se dăce, ca aru fi redus armata cu 45,000 de feciori; dar de ôre ce în locul acestor'a vinu mai totu atâti'a recruti, schimbarea în armata va fi de totu mică.

Prussi'a se îmbata de triumfurile armatei sele în Schleswig-Holstein; în 4 Maiu c. n. se aduseră la Berlinu 118 tunuri luate din siantiurile dela Düppel.

Russi'a se prepara a tramite 50,000 soldati la Besarabi'a; spre ce scopu, nu se spune. — Principele Gortschakoff a tramis o nota către reprezentantii sei pela curțile straine, în carea espune mai pe largu, (ceea-ce comuniserăm și noi în nr. din urma), ca Russi'a nu crede a fi de lipsa congressulu european, de ôre ce caus'a polonă e o causă internă, ce se pôte resolvî numai cu privire la întereșele imperiului întregu. — Franci'a prin acestă va vedé tragendu-se cruce preste planurile sele; și cumca acestă o simte în modu fôrte neplăcutu, se vede dintr'unu discursu, ce l'au avutu ambasadorulu russescu cu ministrulu francesu Drouin de Lhuys, în care cestu din urma aretă fôrte pe fatia simpatieile Franciei și ale suveranului eii pentru Poloni, și dincontra cea mai amara reprobare a procederei Rusiei celei ortodoxe față cu Poloni'a cea catolică.

Mai nou.

„Botschafter“ aude, ca diet'a transilvană se va ocupă nainte de toate cu propozițiunea privitoare la organizarea curții apelative pentru Transilvani'a, apoi cu legea electorală. Asemenea crede „Botschafter“, ca se voru tramite dietei în curendu mai multe propozițiuni regesci, cari i se assecurara la conchiamarea eii, precum proiectulu de lege privitoriu la înființarea unei bănce ipotecariie, și altu proiectu privitoriu la protocoalele funduare.

În Clusiu se alesera deputati dietali dd. Conte Colomanu Eszterházy și Vitalis Bányai; în Ocna Sabiului: Alexandru Lakatos; în S. San-Georgiu Br. Sigismundu Szentkereszti; în Kézdi-Vásárhely Contele Pavelu Kalnokí, în Illyefalva Moise Berde; în Treiscaune: Contele Emericu Mikó, Gregoriu de Tury, Contele Dionisiu Kalnokí.

Nr. 7—1

EDICTU.

Georgie Sierbu din comun'a Christianu, scaunulu Sabiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiuit'a sea soția Mari'a Iacovu Metiu din Aciliu, comitatu Albei de josu, fără a se ști locul aflărei și petrecerei lui, se provôca prin acestă, că în terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresitu să se infatisieze înaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriua, procesulu matrimonial asuprai pornitu, se vâ hotari și fără de elu în întielesulu ss. Canône bisericesci.

Sabiul 21 Aprile 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiului I. că foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

Nr. 5-3 Se înștiințieza publiculu român, cumca se afla de vendiare Predice pe toate Domineșile, la serbatorile cele mai alese și la morti, câte-va cu litere cirile, la Tipogarfia lui Georgiu Closius în Sabiul, și la autoru D. Parochu român Georgiu Metesiu în Cutu, — prețulu: nelegate cu 2 f. și broșurate cu 2 f. 10 xr.

Georgiu Metesiu, Parochu rom. în Cutu.

Prețurile de piață

din Sabiul, Marti în 28 Aprile (10 Maiu) 1864.

	fl.	xr.
Grâul de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de cода „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13
„ de midilocu „	2	7
„ de cода „	2	—
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„ de midilocu „	1	60
„ de cода „	1	53
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7

*) 3 galete nemtiesci sunt 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 28 Apr. (10 Maiu) 1864.

Metalicele 5%	72 35	Actile de creditu	194 10
Imprumulu nat. 5%	80 05	Argintulu	114 25
Actile de banca	781	Galbinulu	5 47